

liceat ea sine licentia Superioris secum ferre, alteri dare etc. V. S. Alph. l. c. u. 14. Nihilominus puto distinctione opus esse. Video enim, scripta quae pro solo auctore aut professore valorem habent, eo quod adjumenta sint in exercitatione vel labore literario, concionatorio etc., non esse ex se materiam paupertatis: verum si quis librum manuscriptum confecit, quem praelo committens frugiferum facit aut facere facile potest, certo habet rem communi aestimatione pretio temporali comparabilem. Quare ejusmodi scriptum ex natura sua materiam paupertatis esse plane censeo. A scriptoribus antiquioribus aliter sentiri, eo minus mirari debemus, quod antiquitus auctor libri non solum nihil pretii recipere consueverit, quando praelo librum commisit, sed aut suis aut amicorum expensis librum imprimendum curare debebat.

Consuetudine autem religiosorum ordinum scripta generatim excludi a materia paupertatis, rei naturam non mutat, sed solum facit, paupertatem non in omni rigore intelligi. Facilius etiam dixerim, consuetudine paupertatem sic intelligi, ut omnia scripta secum ferre, alteri donare etc. liceat, Superiore non rogato, eo quod, nisi expresse contradixerit, consentire videatur; non liceat, Superiore expresse contradicente, de iis scriptis disponere, quae aestimationi pretii subjaceant. — Afferunt etiam, ut videre est apud S. Alph. l. c., declarationem Clem. VIII., de qua loquitur Sporer vel potius ejus continuator Kazenberger *supplem. decalog.* cap. II. n. 149, qui ex sua parte lectorem iterum remittit ad Coriolanum *de casib. reserv.*: ubi revera parte II. cas. VIII. n. 22 allegatur Constitutio Clem. VIII. „Religiosae congregationes“, qua prohibentur religiosis certae species munerum largiendorum; dein addit scriptor ille: „Hoc autem non intelligitur de donatione illarum rerum, quae sunt partus intellectus, ut puta conciones, lectiones etc., quia non sunt res monasterii, et ideo licite possunt fratres ea sibi dare, ut declaravit idem Summus Pontifex Clemens VIII.“ Sed certe haec declaratio non invenitur in illa Constitutione; videtur ergo fuisse oralis: quae quanta vi gaudeat, alii viderint. — Nec quidquam extundi potest summo jure ex verbis Bened. XIII. Brev. „Postulat humilitati Nostrae“ 7. Martii 1725 in Bullar. M. t. 13 pag. 143, ubi vetat religiosis ad Episcopatum proVectis, quominus aliquid secum ferant „exceptis scriptis, indumentis propriis, Breviario“, quasi indumenta et Breviarium non sint materia paupertatis.

Hinc in hac re, ut etiam S. Alph. cum Tournely sentit, standum est speciali constitutioni ordinis, aut legitimae consuetudini, quae, etiam in illis rebus paupertatem exerceri, jubere prorsus potest.

Imo etiam Salmant., qui tr. 12 cap. 1 n. 195 manuscripta indistinctim eximant a paupertatis materia, tamen Superiori concedunt facultatem saltem ex justa causa suo subdito scripta eripiendi eave comburendi.

De sola paupertate quoad scripta dixi; obedientiae votum etiam multo latius ad eam materiam extendi posse, jubente Superiore re ipsa extendi, non est, quod hic amplius exponam.

Ad II. 1. Priore § 2 n. 499 jam dixi, esse vota simplicia, quae voventem reddant dominii *inhabilem*, ut sunt vota, quae in Societate Jesu emittunt *Coadjutores formati*.

524 2. E contrario vota solemnna ex dispensatione Summi Pontificis posse secum pati dominium directum, exclusis veteribus exemplis habetur 1) ex dispositione circa Moniales in Gallia, quae a S. Poenitentiaria anno

1820 ad *Episc. Lemovicensem* data est, et sic incipit: „Votum solemne illud esse, quod ab Ecclesia ut tale acceptatur, et voventem inhabilem reddit in perpetuum et immutabiliter — *spectata lege ordinaria et seclusa dispensatione Pontificia* — ad matrimonium contrahendum et ad dominia rerum acquirenda vel retinenda . . .“ (v. Gury-Baller. II. n. 178). Ergo per dispensationem Pontificiam fieri potest, ut votum solemne voventem relinquat habilem ad retinenda vel acquirenda rerum dominia.

2) Idem ex nuperrimo decreto Leonis XIII. 31. Julii 1878 *circa regulares in Belgio existentes*. (Desumpsi ex libro *de justitia*, auctore P. H. Marres Prof. Ruraemund. p. 440.)

„Eius ac R. Dominus Cardinalis Victor Augustus Isidorus, Archiepiscopus Mechliniensis, una cum suis suffraganeis a SS. Domino nostro expostularunt, ut ad removenda quaecunque dubia explicare et declarare dignaretur, utrum rescriptum de die 1. Dec. 1820, quo S. Poenitentiaria auctoritate Apostolica concessit regularibus Belgii utriusque sexus, *etiam solemniter professis*, ut bona acquirere, retinere et administrare, deque iis disponere possent, *non obstante solemni paupertatis voto*, etiam nunc in integro suo robore permaneat¹.

„SS. Dominus N. Leo, divina providentia Papa, XIII., referente me infrascripto Secretario Sacrae Congregationis negotiis Eccl. extraordinariis praepositae, audita prius nonnullorum Eminentiss. Patrum sententia, respondendum esse mandavit ‚Affirmative‘; ac praesentium tenore declarare dignatus est, quatenus opus sit, omnes singulosque Belgii regulares utriusque sexus, *etiam qui vota solemnna nuncuparunt*, praedictos omnes actus valide ac licite exercuisse et exercere, ac proinde potuisse ac posse tuta conscientia etiam cum jurejurando asserere, se voluisse ad normam legum civilium verum dominium bonorum a se possessorum acquirere una cum jure de iis disponendi. Super quibus Sanctitas sua mandavit, hoc edi decretum, et in acta superius memoratae Congregationis referri. Contrariis quibuscunque minime obfuturis.“

Datum Romae e Secretaria ejusdem Congregationis die, mense, et anno praedictis.

Wladimirus Czacki,
Secretarius.

3. Ex quibus omnibus confirmatur doctrina supra data de solemnitate votorum.

Ad III. Videri debet, quae sit legitima licentia.

525 1. Licentia procedere debet a *legitimo Superiore*. Qui et quibus in rebus licentiam dare possint praeter praelatum proprie dictum, in singulis ordinibus videri debet.

¹ Decretum anni 1820 est hoc: „S. Poenitentiaria intelligens velle omnino gubernium, ut vetus illud decretum, diei 18. Febr. 1809 (sc. décret relatif aux congrégations de maisons hospitalières de femmes, art. 9: ‚Chaque hospitalière conservera l'entière propriété de ses biens et revenus, et le droit de les administrer et d'en disposer conformément au Code Napoléon‘) a regularibus regni Belgii observetur, quo proprietas, possessio et administratio bonorum, quae ad eos pervenerunt, singulis religiosis vel monialibus vindicetur, concedit de expressa auctoritate Apostolica regularibus utriusque sexus jam solemniter professis, ut ea bona acquirere, retinere et administrare, deque iis in pios honestosque usus disponere possint, non obstante paupertatis voto, dummodo cum debita a Superioribus legitimis dependentia hoc faciant.“

Posse altiorem Superiorem sua prohibitione licentiam inferioris datam non solum revocare, sed etiam futuram invalidam reddere, evidens est; verum nisi id exprimat, sola prohibitio nondum facit, ut licentia, si tandem detur ab inferiore Superiore, sit invalida, atque actio subditi ex ea procedens contra paupertatem: maxime si prohibitio non est jussio per se sub peccato obligans. Minus etiam dici potest, licentiam ab altiore Superiore *negatam* invalide impetrari ab inferiore praelato, nisi prior prohibitioni etiam nullitatem adjunxerit. Verum communiter tali agendi modo non solum, sed etiam per celatam repulsam ab inferiore praelato latam contra debitam subjectionem, etsi per se non graviter, peccatur. V. Lacroix l. 4 n. 116 cum Pelizar.

2. Licentia ab antecessore praelato data, quando officio suo functus est, per se non expirat; ipse tamen sibi pro tempore posteriore licentiam dare nequit; ita saltem in Soc. Jesu: cf. Laer. ib.

3. Licentia *quoad formam* potest esse *expressa*, aut *tacita*, i. e. quae ex praesentis Superioris signis satis colligitur, ut si videns non contradicit, *si modo commode contradicere possit*. Ad quam tacitam licentiam etiam referri potest *legitima consuetudo*: imo hanc singularis Superior non semper auferre potest, siquidem approbatione altioris Superioris nitatur; sed videndum est, quid singulorum ordinum statuta immediato Superiori concedant.

526 4. Consuetudine non raro inductum conspicitur *peculium*, quod singuli religiosi habeant, quodque certis modulis augere possint, ut sibi quaedam ad vitam necessaria vel utilia inde valeant comparare. — Quod peculium si sic intelligitur, ut etiam contra Superioris voluntatem religiosus jus in illud sibi servet, paupertati religiosae plane repugnat, neque ulla consuetudine introduci potest, utpote *voto contraria*. — Si vero intelligitur ejusmodi peculium, quod ad nutum Superioris possideatur, atque etiam deponatur, modo aliunde religioso ejusque necessitatibus provideatur: etiam hoc prohibitum est tum lege Trid. sess. 25 c. 2 *de ref. reg.*, tum Const. Clem. VIII. *de reform. regul.*; nihilominus non ita brevi post gravissimi auctores jam testati sunt, exsistere apud plures legitimam consuetudinem contrariam, eamque S. Pontifices pluries tacite agnoverunt, imo quoad moniales quasdam ipse Clemens VIII. Cf. S. Alph. n. 15 cum aliis bene multis.

Verum plane assentior S. Alph. ib. circa finem dicenti, Superiores, qui usum peculii, ubi non existat, introducunt, peccare generatim graviter, etsi fortasse non respectu paupertatis, tamen saltem propter regulae relaxationem. Quapropter etiam videmus, in omni reformatione et pristini fervoris reintegratione summam curam tum religiosorum ordinum, tum Ecclesiae semper fuisse, ut vita *communis* quam exactissime servaretur.

527 5. Restat, ut de licentia *praesumpta* pauca dicam.

1) Licentia *rationabiliter* praesumpta excusat a paupertatis laesione certe, si Superior adiri nequit neque res differri potest; idque eo facilius, quo minoris momenti sit res, de qua agitur.

2) Si Superior adiri potest: nihilominus paupertatis laesio non adest, si rationabiliter puto, Superiorem non solum daturum esse li-

centiam, si peterem, sed eum etiam contentum esse de petitionis omissione. Imo etsi plane contentus de ea non sit, utpote de defectu domestici ordinis, si tamen — id quod S. Alph. cum aliis vocat licentiam praesumptam *de praesenti* — ex affectu Superioris mihi cognitio prudenter judico, eum non solum facultatem meo rogatu permotum mihi daturum esse, si peterem, sed eum jam ex sese contra usum rei a me desideratae plane nihil habere, contra paupertatem, graviter saltem, non peccem. — Denique ne tum quidem facile *grave* peccatum committitur, si solum sit licentia praesumpta *de futuro*; attamen in ea a fraude et illusionem cavendum est. Nam si semper citra peccatum grave ita agere liceret, fere actum esset de servanda paupertate in rebus ordinariis.

3) Etsi non satis certo judicare possum de Superioris, quem consulere nequeo, consensu, si dispono de re conditionate et modo suspensivo „si Superior consenserit“, per se paupertatis laesio non adest, modo res maneat integra et facile recuperabilis.

Ad IV. 1. Juvat praecipuos modos, quibus paupertas laedi possit, 528 recensere:

- 1) Aliquid sibi accipere, ut inscio Superiore retineatur;
- 2) Comedere et bibere, non solum ex rebus monasterii, sed etiam apud amicum, sine licentia;
- 3) Dare vel alienare aliquid;
- 4) Commodato vel mutuo dare aut accipere: quod autem commodato datur vel recipitur, ut peccatum mortale constituat, multo majoris valoris esse debet, quam quod simpliciter datur;
- 5) Re uti ultra tempus concessum, eamve occultare, ne a Superiore sumatur;
- 6) Rem *ad certum usum* datam ad alium adhibere, si re vera concessio ita restricta erat;
- 7) In administratione rerum sive largius sive parcius procedere, quam scitur esse ex voluntate Superioris;
- 8) Expendere sumptus in res illicitas et superfluas, secundum explicationem mox dandam.
- 9) Negligenter custodire res concreditas.

NB. Habere et retinere superflua, si licentia, quamquam sine causa justa data, data tamen sit, neque irrita facta per altiorem Superiorem, Suarez tr. 7 l. 8 cap. 15 n. 3 et 4 (cf. ib. cap. 5 et cap. 7 n. 7 et 8, cap. 12 n. 10 sqq.) censet, per se nondum esse contra votum paupertatis, nisi ex ordinis constitutione votum etiam sic intelligatur: tamen res superflue consumere, alienare, putat esse contra paupertatem, utpote ex licentia, si accesserit, *invalide* data: quod communiter utique verum est. Alii autem — quod tandem vix a Suarezii sententia discrepat — putant cum Lugo (*de just. et jur.* d. 3 n. 130 sqq.), omnem usum rerum illicitarum et superfluarum, si fiat *cum notabili excessu*, esse contra paupertatis votum, idque re ipsa sine rerum consumptione seu damno non intelligitur. Consentit S. Alph. n. 30. Quare dixi supra *sumptus facere*. Imo solum retineri superflua, recte monet Suarez l. c. cap. 12 saepe evadere posse mortaliter malum ratione scandali et relaxandae disciplinae.

2. Deposito rem accipere ita ut deponens servet dominium et usum, non est paupertatis laesio; potest tamen esse contra obedientiam. Imo si propter contractum depositi et civilium legum usum depositarius religiosus monasterium in periculum conjiciat cavendi de damno rei forte orituro illudque resarciendi, eatenus paupertatem in periculum inducit, eamque laedit.

Uti tali re deposita ex concessione deponentis, ne sit contra paupertatem, Superioris licentia valide data accedere debet.

3. Accipere pecunias distribuendas in pauperes, sive pauperes sunt in individuo determinati, sive non, per se nondum est contra paupertatem. Attamen quando determinatio pauperum relinquitur arbitrio religiosi, paupertas laeditur: 1) si religiosus accipiens *suo* nomine res distribuit, 2) si quis ordo omnem talem distributionem ratione *periculi paupertatis* prohibuit et hac ratione a suis omitti jussit¹.

Alioquin religiosus agit aut ut merum instrumentum alterius, aut ut administrator causae piae (si nimirum nomine causae piae pecunias accepit); distribuere autem nomine alieno, i. e. sive prioris domini, sive novae juridicae personae, ex se non est actus paupertati repugnans. Cf. Gury-Baller. II. n. 160 notam.

529 4. Quando de gravitate materiae quaeritur, quae necessaria sit et sufficiat ad peccatum mortale, generatim admittitur, esse eam materiam, quae contra justitiam gravis sit, gravem etiam ratione sacrilegii seu voti laesi, modo ratio habeatur divitiarum vel penuriae ipsius monasterii, ita tamen, ut monasterium mediocriter dives eam quantitatis gravis determinationem ferat, quae fit quoad virum privatam simpliciter divitem.

Quamquam aliqui distinguunt inter laesionem, quae violet solam religionis virtutem (paupertatis votum), et quae laedat simul justitiam, in priore casu concedentes amplio rem quantitatem: tamen raro haec norma pro praxi est. Nam hi casus fere versantur circa actiones illas, quae num paupertatem ex se laedant, controvertitur, aut quae imperfectum usum et dispositionem rei temporalis continent: quas latiore mensura dijudicandas esse, per se patet. V. g. usus, re manente intacta, certe tanti non aestimatur, quanti rei consumptio seu destructio; rem sodali ejusdem monasterii commodare tanti non est, quanti commodare extraneo; apud amicum actu comedere non tantopere laedit paupertatem, quam ab eo consumptibilia accipere et postea ea consumere, et sic porro.

Ceterum multae actiones, quae leviter consideranti justitiam non laedere videntur, revera eam laedunt, v. g. res sine licentia ab amico sibi accipere: eo ipso enim quod religiosus rem accepit, eam acquisivit non sibi, sed monasterio; quando igitur ea utitur, utitur re aliena invito domino.

Quando autem agitur de furtulis minutis, illa quidem etiam ratione paupertatis laesae coalescunt, at si de rebus *comestibilibus* agitur, S. Alph^o n. 25 probatur, quod dicant Suarez et Salmant., id non esse mortale, etsi ad materiam magnam perveniatur, „modo res ne reserventur a religioso, neve sit damnificatio *nimia*, neve agatur de re *extraordinaria et pretiosiore*“.

— Ratio autem praecipua est, quod Superiores hac in re non censeantur

¹ Ejusmodi jussio seu potius lex deberet omnino clare isto sensu fieri: ita re ipsa alicubi factam esse, non puto, saltem nullum exemplum talis legis mihi notum est.

rationabiliter graviter inviti quoad *expensas*, siquidem res impensa fuerit ad religiosi sustentationem quoad substantiam non adeo diversam ab ordinaria sustentatione: nihilominus haec ratio ostendit, aliquantum rationem habendam esse Superioris ejusque liberalitatis, ita ut quo magis invitatus censeatur Superior, eo facilius ad peccatum grave demum perveniri possit.

Ad V. 1. Peccata interna contra paupertatem essent voluntas et desiderium committendi quod sit contra votum.

2. Affectus ad res temporales, atque desiderium abundantioris usus est quidem contra virtutem, quae paupertate colitur: at votum non laedit, quamdiu manet efficax voluntas servandi votum. Si quis vero tantam fovet voluntariam affectionem ad res temporales, ut graves tentationes contra votum vocationemque suam sibi excitet, utique *indirecte contra votum* jam delinquit.

Conditionata affectio ad actus, qui ob paupertatem religioso interdicti sunt, ex se nondum est mala, sed videndum est, qualis sit affectio et motivum; unde affectus mali aut boni esse possunt, ut v. g. bona affectio est ejusmodi conditionatum desiderium habendi, unde possim pauperi angustiis presso subvenire. Neque omnes isti affectus sub conditione „si liceret“ statim periculosi sunt, ut re ipsa sunt de iis rebus, quae ex natura sua praesens secum ferunt periculum.

Punctum II.

De voto castitatis religiosae.

I. Voto castitatis ob motivum religionis non solum prohiberi externos actus luxuriae, sed quemlibet etiam internum, adeo compertum est apud omnes, ut in eo immorari necesse non sit.

Id enim patet tum ex sensu, quo semper et ubique votum illud intellectum fuit, tum ex rei natura, siquidem ex internis actibus imminens periculum externae laesionis inducitur, quod etsi non in singulis casibus ita grave fuerit, tamen in genere suo gravissimum est, ita ut omnis aditus praecludatur oporteat.

II. Discrimen inter votum solemne et simplex disce ex iis, quae de paupertate dicta sunt. — Unum quidem *effectum* voti solemnem hinc habemus, qui nulli unquam simplici voto castitatis annexus fuerit, nimirum quod dissolvat matrimonium ratum nondum consummatum. — Plerumque etiam solum solemne votum infert impedimentum dirimens matrimonii subsequentis. (Vide, quae dicentur in tract. de matrim.)

III. Ad custodiam castitatis inducta est *clausura*, quae quo sensu et quibus limitibus intelligatur, vide *de censuris*.

Prohibentur etiam religiosi, quominus *exeat* e monasterio sine licentia: quam quidem licentiam generalem, vel sine socio exeundi, Clem. VIII. (*de ref. regular.*) vetuit ulli dari; at videndum est, quid hac in re valeat consuetudo: quum jam suis temporibus Salm. tract. 15 cap. 5 n. 163 dubitent, num ordinationes Clementis VIII. pro praeeptivis, an directivis tantum ex usu et consuetudine habeantur.

Id certum est, quoad religiosos viros non quemlibet egressum sine licentia esse mortale peccatum. Cf. Kazenberger (*supplem. theologiae moralis* P. Sporer) cap. II. n. 158, quem approbans affert S. Alph. n. 37 ex sententia plurimorum, *egressum diurnum* (nam de nocturno aliud prorsus est) mortalem tum esse, quando fiat 1) *ex contemptu*, 2) *cum scandalo*, quod refer sive ad *modum* exeundi, sive ad *frequentiam*, qua notabilis relaxatio oriri possit.

Punctum III.

De obedientia religiosa.

533 Obedientiae votum est omnium praestantissimum, cujus prae ceteris excellentia a viris sanctis non satis potest efferri. Unde facile patet, ad hujus virtutis *perfectionem* multo etiam graviora et difficiliora requiri, quam ad aliorum votorum virtutem. Continet enim plenam et perfectam totius hominis atque maxime spiritualis partis subjectionem atque abnegationem, ita ut homo et propriam voluntatem et propriam opinandi atque sentiendi libertatem Dei causâ relinquat iisque sese prorsus abdicet.

Quapropter nihil humanae fragilitati communius, quam *contra hujus virtutis perfectionem* in defectus quosdam et imperfectiones impingere: nihilominus peccata proprie dicta, eaque *gravia contra votum* obedientiae non ita facile committuntur, imo haec rarius accidunt, quam aliorum votorum pericula, nisi forte — id quod in recentioribus ordinibus non obtinet — regulae multae sub peccato eoque gravi obligent. V. Laym. l. 4 tract. 5 cap. 9 n. 3.

534 I. Votum solemne obedientiae a simplici in religioso non distinguitur, nisi *subjectionis promissae et acceptatae majore firmitate ex utraque parte*, ut supra per modum consecrationis explicatum est. Juridicum effectum inhabilitatis non habemus, qui prae simplici solemnii voto inhaereat. Neque enim pro tempore subjectionis ille, qui *simplici voto* religiosae obedientiae ligatur, *firmiter* sese obligare, vel cum altero contrahere potest. Id saltem dici debet relate ad ordines stricte dictos; relate ad ordinem sensu latiore seu religiosam congregationem idem dic, quod observatum est de irritandis talium religiosorum votis n. 462 et 493.

II. Vi voti obedientiae religiosus obligatur, ne in genere subjectionem excutere conetur, et ut ea, quae Superior legitime vi voti exegerit, adimpleat. Plerumque autem non censetur Superior sub gravi aliquid exigere, nisi et res injuncta gravis est, et ipse utitur verbis jubendi cum addito: *vi voti, in virtute S. obedientiae, nomine Jesu Chr. etc.* Ex adjunctis de gravi praecepto constare aliquando potest etiam alias. E contrario autem contingere etiam potest, ut Superior, licet utatur solemnioribus istis formulis, nolit stricte ex vi voti obligare; quod tamen constare debet.

III. Exigi possunt quaelibet, quae sunt *secundum regulas*; non vero, ut ajunt, *infra, contra, supra regulas*, i. e. 1) non res undequaque

inutiles, 2) non ea, quae regularum observantiae contradicunt, nisi Superior in iis ex justa causa possit dispensare, 3) nec ea, quae finem peculiarem ordinis superant. Quare eo latius patet facultas Superioris jubendi, quo latius patet finis specialis ordinis, et quo magis ejus executio manibus Superioris ejusque arbitrio commissa est.

IV. Inobedientia religiosi est laesio virtutis religionis, et veri nominis sacrilegium atque foederis fractio: verum adjungi potest alia specifica malitia; nam Superior diversis utitur potestatibus, non solum dominativa, sed etiam jurisdictione et domestica potestate, ex quibus diversa malitia in inobediente oriri potest.

Explicatio singulorum. Ad I. Quidam putant (v Gury, II. n. 170; 535 Müller l. II, § 194, 2), voto obedientiae simplici obligationem, quam subditi inituri sint sine Superioris consensu, reddi illicitam, invalidam voto solemnii: quod quando de religiosis veri et stricti ordinis loquimur, videtur sufficienti fundamento carere.

Nam etiam professus votorum solemnium *sine consensu* Superioris sese obligans ad aliquid, non invalide se obligat, at *firmiter* se obligare nequit, i. e. in Superioris potestate est, hanc obligationem, si mavult, rescindere: quod nisi fecerit, professi obligatio manet. Verum si non solum sine consensu, sed *contra* voluntatem Superioris, qui in antecessum obligationi tali contrahendae resistat, se obligare tentat, *nihil efficit*. At idem dic de quolibet stricti nominis religioso, etiam de simplici votorum professo: nam haec subjectio, qua Superioris voluntas ita subditis dominetur, ut valori actus eorum resistere *possit*, non habetur ex solo voto, sed ex lege ecclesiastica; lex autem ecclesiastica seu potius consuetudo ecclesiastica hanc facultatem de statu religioso, non de votorum solemnitate ut tali pronuntiavit, siquidem a tempore antiquo repetitur, quo solemnii et simpliciis voti distinctio nondum ita attendebatur, et analogia ex servi et filii nondum sui juris facti conditione ducitur. (Cf. *decr. Grat. c. 'monacho' caus. 20 q. 4; S. Basil. regul. fus. XIV.*) Unus excipitur contractus matrimonialis, qui, quandocumque a religioso *valide* iniiri potest, utut sacrilege, propter singularem ejus naturam omnino firmus esse debet.

Ad II. 1. Gravissimum peccatum contra obedientiae votum generale est *apostasia ab ordine*, qua religiosus se plene subtrahit obedientiae: quamquam in hoc peccato non solum obedientiae votum infringitur.

2. Aliud peccatum inobedientiae generale committitur *formali inobedientia*, qua quis declarat, se nolle obedire, seu qua auctoritatem contemnit: quare tum non ex particulari materia praecepta, sed ex ipso contemptu auctoritatis peccati gravitas desumitur. — Hinc est, ut 1) etiam in re levi tum mortaliter peccetur, nisi forte expresse addatur a subdito, se in hac quidem re nolle, at paratum esse ad obediendum, si quid grave sibi vere praecipiat: v. Tam b. tom. 2 l. 5 cap. 7 § 3 n. 18; 2) ut grave peccatum committatur, etsi Superior non formaliter jusserit, aut non sit ille, qui ex se vere jubere possit; non enim tam in veri praecepti violatione peccatum illud consistit, quam in potestate seu auctoritate contempta.